

gatio est effectus contractus: ergo sine consensu datur validus contractus. Confirmatur: in contractibus Pupilli, & Posthumi non datur verus consensus Posthumi, & Pupilli: sed jus supplet illorum consensum per consensum Tutoris, & Matris: ergo consensus potest suppleri à Republica. Ad argumentam, distinguo major. datur obligatio orta ex contractu, nego: orta ex lege, vel ex delicto, concedo: & distinguo minor. atqui obligatio omnis est effectus contractus, nego: non omnis, concedo: obligatio siquidem iustitiae non solum ex contractibus: sed etiam ex lege, vel ex delicto, aut quasi, provenit, ut habetur, *Leg. 1. ff. de Obligat. & Act.* Unde si fiet: vendis, cum alias ob totam fictionem abdicet à se dominium pretii, venis & ratè abdicare dominium meris, non ex contractu, sed ex delicto deceptionis. Ad confirmationem, distinguo antec. In contractibus Pupilli, & Posthumi, &c. & tales contractus sunt veri contractus respectu Pupilli, & Posthumi, nego: & solum sunt quasi contractus, concedo: Hi contractus non sunt verè tales: alijs essent irrevocabiles: sed solum sunt quasi contractus, ob Pupilli commodum: & idèd postea per beneficium restitutionis in integram Pupillus major annis factus, potest suam

obligationem elidere invito alio contrahente.

16 Instabis. Quia Sacramenta dependent à voluntate Christi Domini volentis, quod consiciantur verbis, verbis consiciantur: sed contractus dependent à Republica, sive à Legislatore: ergo si Respublica, aut Legislator velint, possent fieri contractus solis verbis, absque consensu: ergo consensus non est forma essentialis contractus. Resp. distinguendo maj. quia Sacramenta dependent positivè, & in primo sui esse à voluntate Christi Domini, &c. concedo: quia dependent utcumque, nego: & distinguo minor. sed contractus dependent positivè, & in primo sui esse, & quoad illorum institutionem, à Republica, nego: merè negativè, & quoad valorem in actu secundo, concedo: cum Christus Dominus sit unicuique Auctor Sacramentorum, idèd in omni suo esse pendet ab illius voluntate. At verò contractus, supposita rerum divisione, independenter ab omni lege habent suum esse, suntque actus duplicis voluntatis: dependent tamen negativè à lege, & quoad valorem, quatenus, ut subsistant, requirunt, quod lex illis positivè non resistat, ut resiliere potest, inhabilitando personas, aut alia vià. Non autem dependent à lege in prima sui institutione, cum

eorum institutio sit de jure gentium.

SECTIO II. AN, UT CONSENSUS SIT FORMA CONTRACTUS DEBEAT ESSE LIBER à METU?

17 **N**ODUM, quem in hac questione dissolvendum adormur, implexum profecto, intricatumque nimis reddunt, tum diversa, dissidentiaque Aorthorum placita, tum multiplices metuum divisiones, tum nonnulla, quæ tanquam certa, & circa omnem dubitationis aleam ab aliquibus circumferuntur, quæ in re talia non sunt, sed dubitationem, perplexitatemque involvant: quæ omnia, ut aperte, distinctèque à nobis exponantur, placuit rem totam diversis Subsectionibus enucleatam expendere: prius igitur, quæ certa sunt, deinde contractus gravi metu injuste, ac directè incuto initos, postea quos metus gravis, aut indirectè, aut justè illatus; & tandem quos metus levis producit, in disceptationem vocabimus.

SUBSECTIO I. ALIQUA PRO CONTRACTIBUS METICULOSIS PREMITTUNTUR.

Pranotandum est primò: Vtm definiti ab Ulpiano *leg. 2. ff. de eo, quod metus causa: Vis est ma-*

foris rei impetus, qui repelli non potest, quæ vis idem est, ac violentia, quæ Philosophi cum Aristotele definiunt: quod fit ab extrinseco agente, passo non conferente vim. Hæc autem vis, sive violentia nunquam potest inferri voluntati in suis actibus internis; quia cum omnes actus voluntatis fiant ab intrinseco, efficienterque vitaliter ab illa oriuntur, repugnat dari actum voluntatis, cui voluntas ipsa influxum non præstet activè illum producendo; subindeque implicat, dari violentionem simpliciter violentam, sive ab extrinseco voluntatis; hoc ipsum tenendum est de coactione: ex quo aperte liquet, quod, cum, ut datur contractus, necessario dari debeat voluntatis consensus tantum ipsius forma, non potest dari contractus, si vis, aut violentia strictè talis intercedat. Cæterum cum voluntas sæpè numero compellatur ad elicendum actum circa objectum, quod ipsa aliunde nolle amplecti, atque etiam nonnunquam cogatur, ad exequendum contractum, v. g. ad donationem rei, quam, nisi compelleretur, neutiquam donare, idèd hi contractus solent appellari *vi*, & *coactè celebrati*. Nos verò, ut strictius, puriusque loquamur, similes contractus *metu extortos* appellabimus.

19 Pranotandum est secundò: Quod metus dicitur ab

Ulpiano Leg. i. ff. de Bo quod metus causis instantis periculi, vel futuri causa mentis trepidatio: hoc est: *Actus voluntatis fugiens malum imminens*: & de hoc metu dividitur in metum provenientem ab intrinseco, hoc est, provenientem à causis naturalibus; ut ab infirmitate, tempestate, vel ab infortunio: & de hoc metu nulla nobis in presenti disputatio venit, cum sanctum, statutumque apud omnes sit, contractus metu gravi ab intrinseco orto initio validos esse; etiam Matrimonium, & professionem Religiosam: Qui enim gravi morbo oppressus, vel tempestate agitat, aut Religionem vovet, aut elemosynam promittit, indubitatum est, teneri executioni committere, quod tali metu inductus promissit: atque etiam dividitur metus, in metum provenientem ab extrinseco, hoc est, ab alio agente extrinseco libero.

20. Hic ergo metus ultimus dividitur in metum gravem, & levem. *Gravis, seu calens in constantem virum*, est, qui vehementer conturbat, concutitque animam, nec facile potest superari salva virtute constantiæ: Ut metus mortis, mutilationis, exilii, jacturæ omnium bonorum, diuturni carceris, &c. *Levis* est, quando malum, quod imminet, talis est conditionis, ut virum constantem turbare non debeat.

21. Prænotandum est tertio: Metum gravem esse duplicem, alium absolute, & in se talem, alium respectivè. Gravis absolute, & in se talis est, qui in se respectu cujuscumque persone gravis est, ut mortis, jacturæ omnium bonorum, &c. Gravis respectivè ille est, qui licet in se gravis non sit, est tamen gravis respectu persone cui intertur: v. g. respectu mulieris, infantis, &c. Insuper metus alius est jure incussus, qui nimirum iusta causa incutitur, ut Ecclesia sæpè compellit, aut stupratorem, aut sponsum ad contrahendum matrimonium, aut dotandam corruptam; & qui dehonorus iniique est, minatur mortem calumniatori, nisi honorem restituit. Aliquando vero injuste incutitur; dum, scilicet, nulla rationabili causa interveniente minatur quis tibi mortem, nisi pecuniam exhibeas. Præterea metus aliquando directe infertur ad extorquendum consensum, ut in prædictis casibus; aliquando solum indirectè, ut si volenti te occidere spondeas nuptias cum ejus filia, ne te interimat. Uterius metus alius est reverentialis, nempe, qui reperitur in personis aliquo modo subjectis aliis: ut in subdito respectu suorum superiorum, ut in Filio respectu Patris, Uxoris respectu Mariti, Religiosi respectu Prælati, Servi respectu Domini, &c.

Pra-

22. Prænotandum est quarto: Quod sicut error, & dolus, ita & metus multipliciter potest dare causam contractui: Primum, hoc pacto, ut si metus non adesset, neutiquam contractus fieret. Secundo: ita ut licet contractus fiat metu existente, tamen fieret, licet metus non interveniret; ut liquet in eo, qui ex desiderans Religionis ingressum vovere, id vovet, dum Pater grave damnum minatur, si tale votum non concipiat: Insuper, dum metas causam dat contractui, potest dupliciter fieri contractus: Primum, ita, ut qui contractum exequitur nullo modo interius consentiat in contractum; sed invitus, animoque interius contradicente, executioni tradat contractum; & in hoc eventu, cum omnino deficiat forma essentialis, & constitutiva contractus, nempe, consensus, citra dubium est, non dari contractum. Secundo: potest metum patiens ita perficere contractum, ut licet coactè, verè tamen consensum præstet. Et in hoc secundo casu questio in presenti discutenda est: Utrùm tunc talis contractus teneat? An verò nullius momenti pronuntiandus sit? Pro quo.

23. Prænotandum est quinto: Quod consensus metu extortus in re est simpliciter voluntarius; secundum quid, tamen in

voluntarius evadit. Ita Theologus omnes cum Di. Thoma 1. 2. quæst. 6. artic. 6. & Canonistæ, sic cap. Merito 15. quæst. 1. & Jurista, ex leg. Cum proponas, Codicis de Hæred. institut. ubi Imperator Polus etenim, quamvis jubente Domino, nolle adire. Et leg. si Mulier 21. §. 5. Si metu coactus el. 2. ff. de Bo quod metus causa. Ubi dicitur: *Quia quomodo si liberum esset nolisset, tamen coactus voluit*. Et ratio est, quia quæ ex metu fiunt, & interius amplectuntur, absolute, ex voluntate fiunt, cum possent non amari: cæterum, quia cum tristitia, & tædio eliguntur, idèo consensus secundum quid in voluntarius evadit.

24. Prænotandum est sexto: Latissimum intercedere discrimen errorem inter, & dolum: dum causam dant contractui, & metum dantem similiter causam contractui. Licet etenim qui contra errorem, aut dolo ita contrahit, ut non contraheret, nisi daretur dolus, aut error, & hoc ipsam eveniat in metu dante causam contractui; at verò qui cum errore, aut dolo dante causam contrahit, non habet absolute verum consensum in rem, quæ est materia contractus: nam si quis idèo vult emere mensuram, quia reputat illam esse æquam, cum tamen non antea, sed increpauca sit, verè non præstat.

L

con-

consensum in mensam illam, quæ hic, & nunc est materia contractus: quandoquidem consensus ementis solum fertur in mensam auream; illa verò, quæ hic, & nunc contractui subiacet, non aurea, sed inaurata supponitur. Qui verò contrahit metum patiens, licet verum sit, illum non consensurum, nisi metus intercessisset, tamen verè, & strictè vult rem ad quam metu inducitur. Atque hoc discernit diligenter animadvertendum est pro discutendis circa contractus, tam metuciosos, quam erroneos, aut dolosos.

25 Prænotandum est septimo circa metum in se, & absolute gravem. Quod, ut in re talis sit, necessario exigat tres conditiones. Prima est, quod malum imminens in se grave sit. Secunda, quod minitans potens sit illud inferre, præsumatque probabiliter illud exequutum iri. Tertia, quod metum patiens nequeat à se repellere malum imminens.

Circa conditiones has; certum est prinò inter Doctores; mala gravia merito censeri, mortem, mutilationem, exilium, ditortum carcerem, jacturam omnium, aut saltem majoris partis bonorum, nobilitatis amissionem, aut intermentorum, quibus avita sanguinis claritas comprobatur, & his similia: quæ

omnia aperte constat, ex cap. Cum dilectus, de hic, quæ vi, & metu. Et leg. Isti quidem, leg. Secundo timore 7. §. Ego puto, ff. de eo quod metus causa, & leg. 7. tit. 33. part. 7. atque ita tradunt, & firmiter, Malcardus de Probation. verb. Metus, conclus. 105. Menoch. de Arbitr. lib. 2. centur. 2. casu 135. P. Sanch. de Matrimon. lib. 4. disp. 5. & in numero apud ipsos.

26 Certum est secundum, timorem infamæ gravis, quæ facile vitari non potest, sive infamia sit Juris, sive facti, censeri metum gravem cadentem in virum constantem. Ita tenet major, & melior pars Juristarum, & Theo. Juristarum, apud P. Sanch. ubi supra num. 14. & Bonac. de Matrim. quæst. 3. punct. 5. numer. 6. & propugnabunt omnes, qui scierint, melius esse nomen bonum, quam divitias multas; & calumniam, & delaturam Civitatis super mortem esse gravia. Ut Scriptura Sacra testatur. Undè cum in leg. Nec timorem, ff. de eo quod metus causa, dicitur: Nec timorem infamia hoc editio contineri Pedius dicit, intelligentum est, de timore infamæ levis, & cui facile mederi possit aut de infamia gravi, cui metum patiens suo maleficio occasionem dedit.

27 De timore autem excommunicationis dubium est inter

ter Doctores, utrùm censendus sit gravis? Aliqui cum Glossa in cap. Cum dilectus, verb. Violentum, de his quæ vi, judicant, talem metum non cadere in constantem virum: nam vel iusta est excommunicatio, & tunc tibi imputari debes, quod eam incurras: vel est injusta, & tunc cum jure non liget, timenda non est. Alii autem inter metus graves esse recensendum; cum semper sit pœna gravis. Ego verò cum Malcard. verb. Metus, conclus. 105. num. 50. Flaminio lib. 3. de Resignat. quæst. 1. numer. 139. P. Sanch. & pluribus aliis censeo; quod metus excommunicationis iusta non cadit in virum constantem, propter rationem jam insinuatam, nempe, quia qui illam incurrit, sibi met ipsi imputare debet, & de se ipso solum conqueri potest, quod crimine suo causam illi dederit. Cæterum timor excommunicationis injustæ, inter graves numerandus erit; quia licet non liget quoad Deum, ligat tamen quoad homines; nam excommunicatus, & infamiam subit, & ut verè excommunicatus se debet gerere, ex cap. Nobis de sentent. excommuni. quæ profecto non levia, neque spernenda mala sunt.

28 Dubium icidem est: Utrùm metus reverentialis debeat judicari gravis, & cadens

in virum constantem? Variæ sunt Authorum opiniones; alii siquidem, ut Molina Jurista de Primumogen. lib. 2. cap. 3. num. 9. Fachin. lib. 2. Controvers. juris. Donellus lib. Comment. cap. 39. §. In primis, Noster Molina tom. 2. disp. 267. propè finem, quibus plures adherent, tunc, si non adfuit minæ, vel si ex genio, & indole superioris non timeatur grave damnum, tunc talem metum reverentialem levem esse: si verò minæ intercedant, aut prudenter grave damnum timeatur, metum esse gravem. Alii, quibus favet Menoch. de Arbitr. lib. 2. casu 139. centur. 2. omnem metum reverentialem inter graves esse adnumerandum, propugnare. Aliis placet, talem metum judicandum gravem, quoties metum patiens, celebraturus est contractum cum ipso superiore; secus verò si cum alio tertio; alii denique apud P. Sanch. 4. de Matrim. disp. 6. numer. 4. & 5. reputant, solum metum reverentialem erga genitori esse gravem, ob maximam, ingentiamque reverentiam, quæ Parentibus debetur: non verò metum erga alios superiores; ego sanè accurate perpensis, quæ à Doctores circa hoc punctum expenduntur, atque etiam legum decessionibus, distinctione utendâ esse, arbitror. Nam, vel metus reverentialis sumitur solum pro

putare illo, & reverentia, quæ necessario fabricatur in inferiore, dum superiori non obsequitur, ejusque voluntati reluctatur; vel sumitur pro metu, quo inferior extimescit, quod si non exequatur rem in superiore petitam, in posterum iste torvo aspectu, fronte cuperata, rigido alloquio, assidua exprobratione cum subdito se geret, ut sæpe sæpius experientia ipsa evenire demonstrat: ergo primo modo solum reverentialis timor intercedat, puto non esse dignum, ut inter graves recenseatur. Ast si secundo modo accipiatur; timorem gravem fore, omnino judico: Atque hanc, & non aliam esse mentem P. Sanch. ni egregie exortio, inficiabitur sapienter nullus, qui accuratè perlegerit, quæ docet *lib. 4. de Matrim.* Nam *disp. 6. num. 6.* inquit, metum reverentialem non cadere in vitium constantem, metum nimium, qui præcisè sit pudoris, quem subdit subditus, dum superiori non annuit, ut ibidem notat, ex his quæ dicit *disp. 9. num. 12.* ait eadem *disp. 6. numer. 14.* asserit, quod si inferior timeat ob negatum obsequium passurum se in posterum rigidam superioris tractationem, insensum vultum, &c. tunc esse metum gravem. Hæc est genuina P. Sanch. mens, ut attente legenti patebit: quod abs dubio

neglexit Basilus de Leon, & idè *lib. 4. cap. 5. num. 7.* arguit inconsequentiz Doctissimum hunc Theologiæ Moralis Magistrum, splendidissimumque utriusque Juris lumen, & qui à Doctioribus inter Sapientes Dynastis ubique suspicitur. *num. 12.* Assertum hoc nostrum, & rationes comprobant, & textus, quibus disidentia Authorum placita innuntur. Nam *in cap. Ex litteris de Desponsat. impub.* ubi redduntur irrita sponsalia ob metum parentum concepta, animadvertitur: *Puellam minis Parentum fuisse adductam, ut consentiret.* Ergo ex adverso, si minæ defuissent, sponsalia tenerent; sicut valè renuntiatio facta à filia in favorem Patris, quando, nec vi, nec dolo peracta est; *ex cap. 2. de Pactis in 6.* Nosque late retegimus, ac stabilimus tractatu de testamentis: Insuper in *leg. Servus §. Quæ oneranda, ff. Quarum rerum actio non detur*, conceditur actio liberto, si plant, ac palam confiteretur, metu solum, *vel nimia Patroni reverentia* se subjecisse, ut vel pœnali stipulationi esset subditus: ergo non quæcumque reverentia, sed nimia acquipollet metui. Hoc ipsam evincit *ex leg. Penultima, ff. de Furtis*, ubi si Patronus præsentè liberto furtum committat, non proinde censetur libertus consentire, sed

ac-

actione forti agere potest. Disertim ergo inter metum reverentialem erga parentes, & superiores, & reverentiam debitam cuiusque alteri personæ extraneæ cuiusvis dignitatis sit, consistit, in eo, quod timor de eo quod persona extranea insensam se præbeat, aut rigide cum extraneo agat, non facit metum gravem; cum hæc facili negotio despicere possint: alii non ita facile parvipenduntur, & contemnuntur, dum à superiore insiguntur, ut quotidiana experientia omnibus inferioribus malo suo commostrar.

30. Dubium præterea est. Utrum præces importunæ metum gravem inducant? Quo in puncto nonnulli, apud P. Sanchez *4. de Matrim. distinct. 7.* & Basilium Legion. *4. de Matrim. cap. 5. num. 17.* & *cap. 12. num. 12.* propugnant, importunas, & assiduas præces, à quacumque persona inductas, metum gravem constituere: Alii relati ab eodem Sanch. *ibidem num. 6.* quidem ad stipularem videtur P. Molina *tom. 1. dis. 133. §. Si tamen præces*, oppositum omnino tuerentur: Plures, quibus adhæret præallegatus Sanch. *num. 7.* censent, quod, si præces continuæ, & importunæ fiant à superiore cui specialis reverentia debetur, tunc æquivalent metui gravi; secus verò, si à persona extranea interponantur.

31. Mihi verò Cardin. de Lugo sententia ubi *suprà num. 1144.* præ omnibus placet; cui consona videtur opinio P. Palao *tom. 1. tract. 2. disp. 1. princ. & num. 7.* vel enim præces importunæ, & assiduas oriuntur ab illis, à quibus prudenter timeri potest malum, quod in se sit grave, vel saltem respectivè ad personam rogatam; & tunc præces inducunt naturam metus gravis: vel nullum malum tibi imminet, si non acquiescas roganti, præter molestiam anexam, & necessario comitantem ipsam importunam vexationem incessantium precum, ut dicitur in *Extravag. execrabilis, de Præbendis*: & tunc nullo modo iudicanda sunt gravis metus, qui merito concutere possit constantem virum: Neque enim fortissimus Santom *Judic. 16.* constantè egit, dum videtur molestus, & iteratis precibus Dalila, secretum fortitudinis suæ illi temere commisit: debuerat, siquidem forti, & virili pectore feminæ has assiduas præces à se procul repellere.

32. Cæterum animadvertendum est, quod, ut præces hæc molestæ, & repetitæ metum gravem efficiant, non sufficit, quod extimescas, si precibus non acquiescas, & non assequaturum luctum, aut beneficium, aut dignitatem, aut hereditatem, aut

le-

legatum, vel quid simile, quod à persona orante assequaturum te speras. Hoc enim non tam est metus mali, quam jactura lucri; tuncque non operaris propriè ex metu, sed ex concupiscentia, aut avaritia: præterea, si, qui perpetuo rogat, potest tibi juste inferre aliquod damnum, quod à te revertes, si illius voluntati morenti geras, tunc metus iste non erit gravis; nam ut postea statuemus, metus alicujus mali, quod alter sine injuria potest tibi juste inferre, non censetur gravis in ordine ad iustificandum contractum.

33 Ut autem in aliis casibus, qui occurrere possunt, dignoscatur, an metus in re sit gravis, an levis? vel utrum respectivè ad metum patientem pronuntiandum sit gravis? ad arbitrium Judicis, vel prudentiam confugiendum est: qui re mature perpensa, ejus adjunctis, ac circumstantiis, rem totam definiant. Atque ita decisum est. *Leg. Metus autem causa, ff. Ex quibus causis majoris, &c. ibi: Non sufficit quolibet timore adductum timuisse, sed hujus rei adquisitio Judicis est.* Quod etiam aperte innuitur Jure nostro municipali, quidquid reclamet Villalobos in *Aminonia Juris Civilis, & Regii*, verb. *Metus*, num. 14. Nam *Leg. 7. tit. 33. part. 7.* post recensita aliqua mala me-

rum gravem inducentia, additur: *De tal modo como este, è otro semejante.* Ergo ut dignoscatur, utrum malum de quo hic, & nunc agitur, sit grave, & simile illis, quæ lex annumerat, an verò inferius? ad Judicis, vel prudentiam arbitrium recurrendum est: Insuper pluribus legibus deciditur, malum commensurandum esse cum qualitate, sexus, & ætate personæ metum patientis; & tamen *leg. Metus la 2. ff. de eo quod metus causa*, inquit Ulpianus: *Metum, sed qui merito, & in hominem constantissimum cadat, ad hoc edictum pertinere dicimus.* Præterea *leg. Nec timorem 8. vers. Proinde el 1. ff. Eodem*, dicitur: *Siquis meticolosus rem frustra metueret, per hoc edictum non restituitur.* Ubi notandum est *ly frustra*: ergo ut constet, an frustra, an merito timuerit? Judicis, aut prudentiam arbitrium intercedere debet.

SUBSECTIO II.

UTRUM METUS GRAVIS DIRECTÈ, & INJUSTÈ INCUSSUS AD EXTORQUENDUM CONTRACTUM, ILLUM REDDAT NULLUM, TAM JURE NATURALI, QUAM POSITIVO?

34 CUM Subseccione præcedenti recessatum maneat, qui metus censendi sint graves, de illis in præsentem investigamus: An

An contractus simili metu extorti valent, aut nullius roboris sint inspecto jure naturæ, & positivo? Pro quo præ oculis habendum est; metum gravem oriri posse à causa naturali, ut morbo, tempestate, &c. & tunc inconcussum est, nequam annullare contractus: alias vota, & promissiones timore mortis imminantis in ægritudine, aut tempestate nullius essent roboris; quod nemo dicit. Vel insuper potest provenire metus gravis à causa libera: & hoc, vel justè, vel injustè; vel directè ad extorquendum contractum, vel indirectè, & occasionaliter, juxta ea, quæ superius dèdimus. Hic autem de metu gravi injustè, & directè incusso ad extorquendum contractum disputationem instituiamus; inliciti roboris de metu justè illato, & de indirectè inducto; ac primo quidem de jure naturæ, postea verò de jure positivo agemus.

35 Prima ergo sententia tuetur, contractus omnes metu gravi directè, & injustè incusso initos esse irritos jure naturæ. Ita Matienzo *lib. 9. Recompilat. tit. 1. glossa 1. numer. 189.* Covarrub. *4. Decret. 2. part. capit. 3. §. 5. num. 6.* P. Molin. *2. de Jussit. disp. 267. & 379. in solutione ad 2.* Salas plures referens *1. 2. quest. 6. artic. 6. tract. 3. disp. 3. sect. 1. num. 8.* Rebellus

2. part. lib. 1. quest. 7. numer. 15. Adrianus Medina, & plures apud ipsos. Secunda sententia propugnat, Matrimonium, & Professionem Religiosam simili metu celebrata esse nulla jure naturæ, reliquos verò contractus validos esse. Ita plures apud P. Sanch. *4. de Matrim. disput. 24. num. 1.* Tertia sententia dilinquit, & tenet, contractus onerosos meticolosos esse validos gratuitos autem, & lucrativos nullos. Ita PP. Vazquez *1. 2. disp. 27. Azor lib. 1. cap. 1. quest. 7. §. 9.* Turrianus, Sotus, Balthus de Leon, & plures alii. Quarta omnes contractus validos jure naturæ statuit. Ita P. Sanch. *innumeros referens 4. de Matrim. disp. 8. num. 4. & disp. 4. numer. 2.* Palao *tom. 1. tract. 2. punct. 7.* Cardin. de Lugo *ubi supra num. 15.* La Croix *lib. 3. part. 2. num. 634.* Fr. Andreas à Matre Dei *tract. de Contract. cap. 1. punct. 2.* Lessius, Paludanus, Tabiena, & communiter Canonistæ, ac Recentiores.

36 Circa valorem autem horum contractuum, inspecto jure positivo, communior, celebriorque sententia statuit, non esse ipso jure irritos, sed irritandos in favorem metum patiens. Ita PP. Sanch. Palao, Lugo, Azor, ubi supra, & Gregorius Lopez *in leg. 5. tit. 5. part. 5. verb. De sicbo*, & communiter Canonistæ.

& juristæ, in quibus Anton. Gomez tom. 3. *Variar. capit. 4. numer. 1.* Ceballos *quest. 604. à numer. 3.* Castillo *Quotidian. lib. 3. capit. 1. numer. 141.* Barbosa in *Collect. cap. 2. de iis que vi, &c.*

37 Dico ergo primo: omnis contractus natura sua irrefcindibilis, & perpetuus, ut Matrimonium, & Professio Religiosa, si ob metum gravem iniuste, & directe incussum celebratur, est nullus, tam jure nature, quam positivo: Ita præter supra allegatos Angelicus Doct. D. Thom. in 4. *distinct. 29. quest. 1. art. 3.* & P. Hannoidus *ad tract. de Contractibus in genere.* Probatur primo ratione D. Thomæ: quod ex natura rei opponitur perpetuitati, opponitur ex natura rei contractui de se perpetuo: sed metus gravis iniuste incussus ex natura rei opponitur perpetuitati: ergo ex natura rei opponitur contractui natura sua perpetuo, quales sunt Matrimonium, & Religiosa Professio: Major videtur ex terminis nota. Minor autem probatur: Metus iniuste illatus ex natura sua petit, ut actum suo concedatur restitutio in integrum, & quod ad naturam, & voluntatem ipsius rescindatur contractus; ut jura concludant, omnesque fatentur: sed quod ex natura sua petit rescindibilitatem, & carentiam permanentiæ, opponitur

ex se perpetuitati: ergo metus gravis iniuste incussus ex natura rei, &c.

38 Urgetur, & retegitur amplius vis præcedentis rationis: Jus nature exigat, ut illi, qui compulsus metu gravi iniuste contractat, succurratur, & ad voluntatem, placitumque ipsius, contractus rescindatur: ergo jus nature exigat, ut talis contractus non sit perpetuus: ergo jure nature nequit esse validus contractus ex natura sua perpetuus metu gravi initus. Primum antecedens est certum apud omnes, qui dum reddunt rationem, cur jus civile annullat contractus hos metuculosos, non aliam potiore reddunt, nisi, quod ipsa natura exigat, ut restituantur metum patientes, injuria illis illata resarciatur. Perurgeatur aliter: Nequit natura ipsa tribuere esse effectum de se perpetuo, & irrefcindibilem per causam, quæ ex se radicatur, & fundat defectibilitatem, & rescindibilitatem sui effectus: sed metus gravis iniuste inductus ex se radicatur defectibilitatem, & rescindibilitatem contractus, quem causat: ergo nequit natura ipsa tribuere esse contractui de se perpetuo, & irrefcindibilem per metum gravem iniuste inductum. Hæc ratio variis foris, & paritatibus potest proponi.

Proo

39 Probatur secunda conclusio: Consensus metu extortus nequit transferre dominium revocabile, ut adversarii fatentur: sed dominium, & jus, quod in Matrimonio, & in Professione Religiosa transfertur, est de se irrevocabile: ergo nequit transferri per consensum metu extortum: atqui dum non transfertur dominium, & jus perpetuum, & irrevocabile per contractum de se irrevocabilem, talis contractus nullus est ex natura sua: ergo, &c. vel aliter urgetur hæc ratio: consensus metu extortus, solum potest transferre dominium infirmum, & jus revocabile: sed dominium, & jus, quod transfertur in Matrimonio, & Professione, revocabile non est, nec potest esse: ergo consensus metu extortus non est sufficiens ad Matrimonium. Roboratur: Ipsum jus nature compellit illum, qui metum intulit, ut restituat, ea quæ per contractum metuculosum acquisivit: atqui si Jure nature matrimonium tenet, talis restitutio nequit fieri: ergo non tenet Jure nature. Minor probatur, Matrimonium semel existens, est natura sua perpetuum: ergo si semel tenet, restitutio domini jam translata nequit fieri.

40 Probatur tertio: talis contractus de se irrevocabilis statim sunt nulli juxta om-

nes: atqui non sunt statim nulli jure positivo: ergo sunt nulli naturali. Probatur minor: si tales contractus essent nulli jure positivo, daretur aliqua lex, ipsi primo irritans, & à qua ortum traheret illorum nullitas: atqui non est assignabilis talis lex: ergo non sunt statim nulli jure positivo. Minor probatur: Si aliquis canon, aut lex daretur statim annullans hos contractus, maximè esset, *aut cap. Cum locum de sponsalibus, aut cap. Consultationi, aut cap. Veniens el, aut eodem tit. cap. Significavit, de eo, qui duxit in Matrim. in quibus omnibus agitur de nullitate Matrimonii metuculosi: atqui omnia hæc loquuntur de Matrimonio jam contracto, ipsum declarando nullum, non verò irritando illius valorem: ergo hæc capita declarant, Matrimonia illa metu contracta, fuisse nulla à principio: atqui nullus alius textus datur, per quem nullitas inducatur circa talia Matrimonia: ergo talis nullitas non à jure positivo, sed à naturali origine ducit.*

41 Doctissimas P. Sanchez planè, ac palam fatetur, textum nullum posse assignari, per quem talis nullitas inducatur: conjeat tamen aliquando extitisse talem textum inducentem nullitatem Matrimonio metuculoso, & quod ejus copia, aut in-

M cu.

curia, aut temporum, aut infortunii alicujus injuria periisset. Cardin. de Lugo inquit, nullitatem talium contractuum traditione constare. Sed profecto, quis non illico animadvertit, solutionem hanc posse omnibus questionibus de jure positivo adaptari, & audacter asserere, quodlibet esse de jure positivo: & quarenti, aut legem, aut textum, statim respondere: talem textum temporum transcursum, & incuria majorum periisse? Ulterius impugnatur solutio. Si lex aliqua annullans extitisset, dum Pontifices declarant nulla talia Matrimonia, eorum declaratio institisset traditionem de existentia talis legis, aliquamque mentionem de illa suis scriptis facerent, ut factum cernimus in aliis materiis: atqui nulli talem mentionem faciunt, quin potius declarant nullitatem, velut ab ipsa natura inductam, ut ipsius verba legenti patecet: ergo, &c.

42. Dico secundò: Metus gravis injustè incussus ad contrahendum Matrimonium, & emittendam Professionem, non solum annullat jure naturæ, & positivo, dum incuritur ad Matrimonium cum aliqua determinata, & ad Professionem in determinata Religione, sed etiam dam infertur ad contrahendam, & proficendam indeterminatè.

Conclusio hæc, qua parte tuctur esse nullum contractum in hoc casu adhuc de jure positivo, est contra plures Canonistas, quos sequitur P. Azor *lib. 1. cap. 11. quest. 11.* & Joannes Lupus, qui tucntur Matrimonium, & Professionem in tali casu adhuc inspecto jure positivo tenere. Probat ur conclusio: Qui Matrimonium hoc pacto contrahit, verè, & simpliciter invitus, & coactus contrahit Matrimonium, alias non assumpturus, nisi metus adesset: ergo tale Matrimonium est jure naturæ nullum: Roboratur. Tale Matrimonium est annullandum: ergo à principio non fuit perpetuum: sed Matrimonium natura sua perpetuitatem exigit (idem dic de Professione): ergo tale Matrimonium fuit à principio nullum. Tandem, quia ratio, ob quam declaratur nullum Matrimonium jure Canonico, est, quia debet esse omnino liberum: sed non solum opponitur illius libertati, quod quis cogatur ad ducendam hanc numero personam, sed etiam ad ducendam uxorem, dum nullam vult ducere: ergo est nullum tale Matrimonium omni jure.

43. Dico tertio: Contractus natura sua rescindibiles, si metu gravi injustè, & directè incussu celebrentur, sunt validi jure naturæ. Probat ur primò: evertendo præcipuum funda-

men-

mentum oppositæ sententiæ: idè tales contractus essent jure naturæ invalidi, vel quia in illis deficiit libertas requisita ad contrahendum, vel quia per metum irrogatur injuria metum passo: sed hoc non probat tales contractus esse nullos jure naturæ: ergo subsistunt. Minor quoad primam partem de libertate probatur: consensus elicitus ob metum quantumvis gravem, est simpliciter liber, licet sit secundum quid involuntarium, ut ex D. Thoma cum communi Theologorum, & ex leg. Si Mulier, §. Si metu coactus et. ff. de eo quod metu causa, cum Juristis stabilitum manet notatione §. ergo consensus præstitus ad contrahendum ob metum gravem, est simpliciter liber. Confirmatur: Ad contrahendam non requiritur major libertas, quam ad peccandum, nisi ratione perpetuitatis contractus fiat irreparabilis, & injuria illata ex metu nequeat aliter refarciri quam annullando à principio contractum: atqui actus malus intrinsicè, licet fiat ob metum gravissimum, est peccaminosus, & imputabilis, tam ad culpam, quam ad poenam; ut patet in illo, qui timore mortis idolis thús adoleret, aut Fidem Catholicam deserit: ergo consensus metu quantumvis gravi elicitus ad contrahendum, habet sufficientem libertatem, ut sit forma contractus.

44. Jam verò secundà pars illius primæ minoris, nimirum, talem contractum non esse nullum ratione injuriæ contrahentis ob metum, probatur. Naturalis æquitas solum exigit, ut qui injuriam passus est, plenam satisfactionem lucretur, illique integrum damnum compensetur: atqui ut metum passo planè, ac plenè fiat satis, non requiritur, ut contractus statim sit nullus: ergo ratione injuriæ æquitas naturalis non annullat contractum à principio. Probat ur minor: Cessante, & transacto metu, vel, qui illum passus est, vult permanere in contractu, & illi stare, vel non? Si primum: injuria illico cessat: nam scienti, & volenti non fit injuria. Si secundum: potest contractum rescindere, & restitutionem obtinere omnium, quæ per contractum meticulousum amiserat: ergo, dummodo contractus ex se sit rescindibilis, abunde fit satis injuriæ patienti: quin necesse sit, ut contractus statim evadat irritus. Urgetur, & retegitur amplius hæc ratio: Quoties injuriatus potest pro nutu, & arbitratu suo recuperare omnia, quæ vi injuriæ amisit, & in injuriante datur naturalis obligatio illa restitendi, sufficienter fit satis injuriato: neque aliud remedium requiritur: atqui injuriatus contrahens

M 2

ex

ex metu gravi, porci pro nuu, & arbitrato suo recuperare omnia, quæ anisite per contractum, & in injuriante datur obligatio naturalis illa restituendi: ergo non requiritur remedium, de eo quod contractus illico sit nullus.

45 Dico quarto: Prædicti contractus meretriciosi regulariter sunt validi jure positivo: Veniunt tamen annullandi per sententiam Judicis, ad voluntatem, & in favorem metum passî. Probatur prima pars conclusionis: Quoties leges prescribunt aliquem actum esse annullandum à Judice, non annullat statim talem actum: sed leges prescribunt, annullandos esse à Judice contractus metu gravi intos: ergo illos non annullat statim. Major negabitur à nemine, qui Jurisprudentiæ elementis fuerit imbutus. Probatur minor primò: *Ex cap. Abbas de his que vi, metusvè causa.* Ubi Alexander III. ait: *Que metu, & vi sunt, de jure debent in irritum revocari.* Et ex cap. ad Audientiam, eodem titulo: *Que vi, metusvè causa sunt, carere debent robore firmitatis, siquidem possunt, & debent rescindi.* Ubi per verba illa: *Debent in irritum revocari, & carere debent robore firmitatis, clarè deciditur, contractum factum metu non esse ipso jure nullum, sed annullandum.*

46 De Jure Civili probatur illa minor. Primò: *Ex leg. finali, Cod. de His que vi.* Ubi Imperator: *Venditiones, donationes, transactiones, que per potentiam extortæ sunt, precipimus infirmari.* Secundò: *Ex leg. Si Mulier. §. Si metu coactus* l. 2. ff. de eo quod metus causa, ibi: *Si metu coactus adivi hereditatem, puto, me heredem efficit:* Et reddit rationem Consultus: *Quia quamquam, si liberum esset, noluissem, tamen coactus volui, sed per Prætorè restituendus sum.* Idem habetur in leg. *Si metus causa, ff. de Acquirend. heredit.* ibi: *Si metus causa adeat aliquis hereditatem, fiet, ut, quia invitus heres existat, detur abstinenti facultas.* Quartò: *Aperitissimè ex principio tituli, Insitut. de Exceptionibus.* Ubi Justinianus: *Si metu coactus stipulanti Titio promissisti, quod non deberas promittere, palam est Jure civili, te obligatum esse, & actio, qua intenditur, te obligatum esse, efficax est.* Tandem probatur ex Jure nostro Regio, ex leg. 3. tit. 3. part. 3. *Fuerza no debe ser fecha à ninguno de vender; è si alguno lo fiziesse à miendo no valdria, Ubi non dicitur, no vale, sed no valdria: quo verbo innuitur, talem contractum non esse illico nullum, sed à annullandum.*

47 Ex quibus omnibus pro

pro utraque parte conclusionis nostræ argumentor sic: In his omnibus textibus apertè deciditur, tales contractus tenere: sed irritandos esse à Prætorè: ergo inspecto jure positivo contractus omnes natura sua rescindibiles, dum metu gravi injustè illato celebrantur, non sunt statim nulli, sed veniunt annullandi: ergo aliæ leges, quæ de his contractibus loquuntur velut nullis, interpretari debent de nullitate à Judice inducenda, non autem de nullitate induceta ab ipsis legibus: & dum illis obligationem denegant, intelligenda sunt, de obligatione irrevocabili, firma, & rescindibili; non verò de obligatione infirma, & debili; ne manifesta antimoniam detur præsertim cum textus pro nostra conclusione expensè adeò perspicui, terminantesque sint. Nec sanè audiendi sunt, qui dicunt, prædictos textus posse in concordiam, amicamque pacem reduci, asserendo, leges pro nobis allegatas loqui de valore naturali, illas verò qui hos contractus infirmant, agere de obligatione civili. Solutio hæc evidenter corrui, impugnaturque verbis, §. *Insitatorum*, ubi Justinianus ait: *Palam est, te Jure civili obligatum esse: qualiter ergo verba hæc ad obligationem merè naturalem detorqueri valent?*

48 Dixi in conclusionè: Quod hi contractus meretriciosi regulariter tenent jure positivo: quia sunt nonnulli, de quibus concors est Canonistarum, & Theologorum mens, esse statim nullos jure positivo. Et primo quidem votum non solum sollemne in Religione, quod juxta nos etiam jure naturæ est nullum, sed quodcumque votum simplex: constat ex cap. *Perlatum de his que vi.* Secundò: testis coacti ad testamentum, ex leg. *Qui testam. §. fin. ff. de Testam.* Tertio: omnis promissio, vel obligatio facta in gratiam ejus, qui aliquem metu gravi in carcerem detrusit, eo sine, ut promissionem extorqueret, ex leg. *Qui in carcerem, ff. de eo quod metus causa*, ibi: *Qui in carcerem aliquem intrusit, ut aliquid ei extorqueret, quidquid ob hanc causam gestum est, nullius momenti est.* Quarto: nulla est absolutio metu extorta ab excommunicatione, suspensione, interdicho, vel eorum revocatio. ex cap. *Unico, de his que vi, in 6.* ibi: *Absolutionis beneficium ab excommunicationis sententia, vel quamcumque revocationem ipsius, aut suspensionis, seu etiam interdicti per vim, vel metum extortæ presentis constitutionis auctoritate omnino civibus vacamus.* Quintò: promissio, vel traditio rerum Ecclesiæ per mixtum,

tam, ex cap. Pervenit de Jure jurandi. §. cap. 1. 11. quæst. 6. Sexto: constitutio Tutoris, vel Curatoris metu facta, ex leg. 1. §. fin. ff. de Auth. Tutor. Hæc æcra sunt apud fere omnes Doctores: alia sunt de quibus dissidium est inter ipsos: Quæ cum speciale utilitatem non præferant, missa facere decrevi; videatur P. Sanch. qui omnia soliditate, & eruditione ipsi familiari, discarit, ac definit. Solum ergo est specialis difficultas de renunciatione beneficii, & de jurisdictione data, vel prorogata per metum: de quibus in solutione argumentorum commodius agemus.

SUBSECTIO III. SOLVUNTUR ARGUMENTA.

49 **O**BJICIES primò contra primam conclusionem: Qui metu quantumvis gravissimo rem intrinsecè malam amplectitur, v.g. qui metu mortis acerbissimæ sculpsit adorat, lethaliter peccat, contrahitque reatum culpe, & pœnæ æternæ: ergo multo magis, qui ex metu gravi Matrimonium init, validè contrahit illius onus. Probatur consequentia: Majus onus est amissio gratiæ, & debitum pœnæ æternæ, quam onus temporale Matrimonii: sed ad illud contrahendum non obstat me-

tus gravis, sed sufficit libertas simpliciter talis: ergo multo magis ad istud contrahendum. Roboratur aliter hoc ipsam: Infinitè magis perpetuum est status damnationis æternæ, quam status Matrimonii, qui morte temporali finitur: sed per consensum pravum, & si metu gravissimo extortum contrahitur debitum, manetque consentiens obligatus ad statum æternæ infelicitatis: ergo multo magis, &c.

50 Resp. negando utramque consequentiam: dispar ratio in utroque casu est, primæ quia inter plura damna eligi debet minus; & cum mors sit malum longe valde minus, quam peccatum, qui minuitur mortem, non cogit metum patientem ad eligendum peccatum; quod infinite excedit mortem in ratione mali: æternum cum mors, & quæcumque alia damna gravia, sint majora, vel absolute, vel respectivè, quam onus matrimoniale, aut Religiosum, idèò qui minatur alteri, ut contrahat, compellit ipsum ad subeundum onus contractus, ut declinet majus onus damni minuiti. Ratio secunda dispar est: quia cum contractus ex se sit translativus juris, & jus opponatur immediate cum injuria irreparabili, ultra libertatem communem requiritur in eo carentia injuriæ irreparabilis: objectum verò peccati

non

non est jus, aut juris translatio, idèò ad illud non requiritur libertas experts, & immunis ab injuria.

51 **O**bjic. secundo: Non minus perpetuum est Sacramentum Baptismi, & Ordinis; quam Matrimonium, & Professio Religiosa: sed Baptismus, & Ordo valent, etiam si metu gravi suscipiantur; licet sint perpetui: ergo similiter Matrimonium, & Professio. Roboratur hoc ipsam: non minus requiritur consensus ad Baptismum, & Ordinem, quam ad contractus perpetuos: sed consensus metu gravi prælitus sufficit ad valorem Baptismi, & Ordinis: ergo etiam ad contractus perpetuos. Roboratur alia via: Si metus gravis opponeretur cum perpetuitate, opponeretur cum Baptismo, & Ordine de se perpetuis: atqui non opponitur: ergo, &c.

52 **A**rgumentum hæc quam exigui roboris sit, aperte patet ex eo, quod etiam ab Adversariis solvi debet, si in illorum sententiam reverberetur, multiplici forma. Primò: Non minus perpetuus est Ordo, quam Matrimonium: sed Ordo valide suscipitur cum metu gravi adhuc de jure positivo: ergo Matrimonium metu grave initum validum est de jure positivo. Secundo: Non minus requiritur consensus ad baptismum, & Ordinem,

quam ad Matrimonium: sed ad Baptismum, & Ordinem solum requiritur consensus in adultis: nam ab infantibus libertate carentibus valide possunt suscipi: ergo etiam Matrimonium. Tertio: Non minus requiritur consensus ad Baptismum, quam ad Matrimonium: sed ad Baptismum sufficit consensus prælitus ab alio, nimirum Patris: ergo etiam ad Matrimonium.

53 **R**esp. ergo, discrimen esse: quia cum consensus liber sit de essentia contractus, idèò contractus essentialiter dependet ab ejus defectu, vel diminutione; aut in Sacramento consensus requiritur non ex natura, & essentia actus, sed ex voluntate Christi Domini Sacramenta instituentis; qui potuit, velle, & ita de facto voluit, ut sine consensu recipientis valeret Baptismus, & Ordo suscepti. Præterea discrimen aliud assigno; nempe, quod cum contractus ex natura sua sit translativus juris, si jus irrevocabile sit, non competitur cum eo, quod ipsi inmediate opponitur, nimirum cum injuria, quæ, si valeret Matrimonium, irreparabilis esset; essentia autem Sacramenti nihil habet, quod immediate opponatur: cui secundum quid involuntario.

54 **A**d roborationem discrimen

tinguo major: non minus, &c. & eadem ratione, nego: & diversa, concedo: Secundò, nego absolute majori: Nam Baptismus potest conferri infanti; & hic neutiquam potest contrahere. Ad secundam roborationem distinguo maj: si metus opponeretur cum omni perpetuitate, opponeretur cum Baptismo, & Ordine, concedo: si opponeretur cum perpetuitate contractus, nego. Consensus pro suscipiendis Sacramentorum, sed solum conditionis, & hæc non essentialiter requisita, ut patet in suscipiente involuntarie Ordines: quia adhuc de jure positivo non invalidæ, sed valide suscipit.

55. Objic. tercio: Juramentum emissum sine libertate non obligat: atqui si emittitur ex metu gravi obligat, ex capite. Si verò de jure jurando, cap. Verum, cap. Cum contingat, eodem titulo, cap. Quamvis pactum de Pænis in 6. cap. Licet eodem libro. Authent. Sacramenta Puerum, Cod. Si adversus venditorem: ergo quia metus gravis non obstat libertati, ac proinde Matrimonium, & Professio ex metu gravi valent. Resp. concessis præmissis, distinguendo consequens: ergo non obstat libertati simpliciter tali, concedo: libertati perfecte, & quæ excludat omnem injuriam irreparabi-

lem, qualis requiritur ad Matrimonium, & Professionem, nego: ex juramento oritur onas reparabile; nam obtrata relaxatione manet jurans prorsus liber ab obligatione juramenti; ac subinde, quin juramentum à principio annulletur, abunde succurri potest juranti ex metu; quod nequit venire in Matrimonio, & Professione semel validis. Præterea argumentum ipsos etiam objicientes premiti nam juramentum metu gravi conceptum non est statim nullum jure positivo: ergo Matrimonium, & Professio ex metu gravi contracta non sunt statim nulla jure positivo: quod nullum concedet.

56. Objic. quarto: Ideò non tenet Matrimonium gravi ter meticulosum, quia in illo intervenit injuria, & cum hac nequit transferri jus irrevocabile: atqui dum contrahitur Matrimonium dolo intercedente circa qualitatem, dolo est injuriosus contrahenti: ergo dum intervenit dolo, licet non sit circa substantiam, sed solum circa qualitatem, Matrimonium erit nullum: quod dici nequit. Secundò: metas levis est etiam injuriosus, & fundat restitutionem in contractu rescindibili: ergo metus levis reddet statim nullum contractum irrevocabilem: quod prorsus falsum est. Ad argum.

distinguo maj. Ideò: quia in illo intervenit injuria, quæ facile amoveri, aut præcaveri potest, nego: quæ amoveri non potest, nisi cum gravi damno, & quæ nequit præcaveri sine magno incommodo, concedo: & inversis terminis, distincta minori, nego consequentiam: cum natura metus gravis sit, ut nec vi, nec industria possit repelli adhuc à viro forti, & constanti; ideò injuria, quam infert, est omnino involuntaria, & opposita translationi juris irrevocabilis. Dolo autem cum facile detegi possit, aut saltem debeat contrahens omnia circumspicere, ne decipiatur, sibi ipsi debet impare, quod fuit deceptus; & idem dicendum est de metu levi, qui eo quod sit levis, potest facile repelli, ac proinde merito vertitur vicio, illi, qui adeo debili, atque imbelli hosti succubuit.

57. Instas: Ideò dolo circa qualitatem non annullat per nos Matrimonium, quia etiam si sit injuriosus, potest tamen industria, & vigilantia vitari; sed hoc ipsum venire potest in dolo versante circa substantiam, v.g. circa personam: ergo talis dolo circa substantiam non annullabit matrimonium: atqui, hoc est, omnino falsum: ergo solutio non tenet. Resp. distinguendo majorem: Ideò præcisè, nego: & quia

dolo doli solum est circa qualitatem, datur verè consensus contrahentis: circa substantiam actus, concedo: & decullatis terminis, distincta minori, nego consequentiam. Dum intervenit dolo circa substantiam contractus, v.g. circa personam, absolute deficit consensus: nam qui contrahit cum Mævia, putans esse Bertam, cum qua vult contrahere, in re consensum fert in Bertam, subindeque neutiquam datur consensus in Mæviam; & ideò nullus est contractus Matrimonialis: sicut nec quicumque alius, ut agentes de dolo statuenus: At verò qui consensum dirigit ad Bertam divitem, aut pulchram, licet non sit dives, tamen habet consensum in Bertam; unde, si Matrimonium esset tunc irritandum, hoc solum esset ratione injuriæ, & deceptionis dolosæ, & cum hæc facile poterit vitare, ideò non est caput, ex quo Matrimonium sit nullum.

58. Objic. quinto contra secundam conclusionem. Qui cogitur ducere aliquam in determinatè in uxorem, manet omnino liber ad contrahendum cum hæc, aut cum illa, aut cum alia: ergo si contrahit, libere contrahit; ac proinde valet Matrimonium. Secundò: qui cogitur subire regimen alicujus Ecclesiæ, relicta sibi facultate eligendi determi-

natan Ecclesiam, valet electio: sicut valet electio, si Electores cogantur eligere, non personam determinatam, sed aliquam ex determinato gremio in regimen alicujus Ecclesie: ergo similiter dicendum est de Matrimonio. Ad argumentum distinguo antedicens: Manet liber ad contrahendum cum hac, aut illa, & ad non contrahendum absolute, nego: & manet necessitatus ad contrahendum absolute, concedo: vel aliter distinguo: Manet liber, tam quoad speciem, quam ad individuum, nego: solum quoad individuum, & necessitatus quoad speciem, concedo: Matrimonium debet esse ita liberum, ut contrahens possit, si velit nullo modo contrahere: quod non eveniret in casu conclusionis. Ad secundum, relicta solutione, P. Sanchez, quæ meo judicio manifestam patitur instantiam, respondeo cum aliis, electionem in illo casu fore irritam, cum esse simpliciter coacta. Secundo respondeo, admisso antecedenti, negando consequentiam. Disparitas est: quia electio semel valida, potest irritari, aut alio remedio potest reparari damnum ex illa sequutum: secus verò Matrimonium, & illius damna.

59 Objic. sexto contra tertiam conclusionem: Omnis contractus initus absque consen-

su libero est jure naturæ invalidus: sed omnis contractus initus metu gravi injuste incusso, initur absque consensu libero: ergo est jure naturæ invalidus. Probat minor *ex cap. Cum locum de sponsal.* Ubi dicitur: *Cum locum non habeat consensus, ubi metus, vel coactio intersedit: ergo dum datur metus, non datur consensus.* Secundo probatur illa minor *ex leg. Nihil 117. ff. de Reg. jur.* ibi: *Nihil consensus, tam contrarium est, quam vis, atque metus: ergo jure naturæ quicumque contractus metu celebratur, invalidus est.* Respond. distinguendo primam majorem: Contractus initus absque consensu simpliciter libero, est invalidus, concedo: absque consensu libero, tam simpliciter, quam secundum quid tali, subdistinguo: omnis contractus irrefragabilis natura sua, concedo: rescindibilis, nego: In dicto capite sermo est de Matrimonio: quod, cum sit ex se perpetuum, requirit consensum omnimodo liberum, & ideo immediate subjungit Pontifex: *Matrimonium autem solo consensu contrahitur, & ubi de ipso queritur, plena debet securitate ille gaudere, cujus est animus indagandus, ne per timorem dicat, sibi placere, quod odit.* Ad secundam distinguo verba legis: nihil consensus omnino li-

libero, & nullo modo involuntario, quam vis, aut metus, concedo: consensui simpliciter libero, nego.

60 Objic. septimo: Contractus, vi cujus nullum jus, aut dominium transfertur, est nullus jure naturæ: sed vi contractus meticulousi nullum jus, aut dominium transfertur in metum inferentem: ergo talis contractus est nullus jure naturæ. Probat minor *ex leg. 28. tit. 11. part. 3.* Emptor, qui metum induxit, tenetur restituere venditori prædium cum omnibus fructibus: sed fructus sunt Domini: ergo emptor non est Dominus, sed venditor: ergo vi contractus nullum dominium translatum est in emptorem. Secundo, *ex leg. Metum autem 9. §. Licet, & §. Volenti, ff. de eo quod metus causa,* in qua metum passio non solum datur actio in personam, sed etiam in rem. Ait enim textus: *Volenti autem, & in rem actio, & in personam.* Et reddit rationem: *Quia res in bonis ejus est, qui vim passus est: ergo dominium manet apud metum passum.*

61 Ad argumentum resp. negata prima minori, propter *Nullum*, distinguendo majorem probationis: emptor tenetur restituere restitutione stricta, nego: laxa, quatenus implorata Judicis sententia potest rem re-

cuperare, concedo: vel aliter, & melius, distinguo: tenetur restituere immediate, nihilque interveniente, nego: media restitutione, concedo. Ad secundum distinguo verba legis: Res in bonis ejus est fictione. Juris, concedo: verè, & strictè, nego: metum passus habet actionem ad recuperandam rem; & in phrasi Juris, qui habet actionem ad aliquam rem, ipsam rem habere videtur; ut dicitur in *leg. Qui actionem 14. ff. de Reg. jur.* ibi: *Qui actionem habet ad rem recuperandam, ipsam rem habere videtur.* Atque etiam constat *ex leg. Rem in bonis, ff. de Acquir. rerum dominio*, ibi: *Rem in bonis nostris habere intelligimur, quoties possidentes exceptionem, aut amittentes ad recuperandam eam, actionem habemus.* Ac proinde, cum venditor habeat actionem ad recuperandam rem ex metu alienatam, ideo res in bonis ejus esse, merito dicitur.

62 Objic. octavo: Infitendo eidem intento de dominio, dominium non transfertur sola traditione, sed ulterius requiritur iustus titulus, *ex leg. Nunquam nuda, ff. de Acquir. rerum domin.* ibi: *Nunquam nuda traditio transfert dominium, sed ita, si venditio, aut aliqua justa causa præcesserit, propter quam traditio sequatur.* Sed incussio metus causantis contrac-

rum non est iusta causa: ergo vi illius non transfertur dominium. Secundo: Idem usurarius non acquirit dominium usurarium, quia titulus est iniustus: sed titulus, quo metum incutiens acquirit rem, est iniustus: ergo vi illius non acquiritur dominium.

63. Ad argumentum distinguo majorem: Dominium, &c. sed requiritur iustus titulus, iustus iuridice, concedo: *iustus* Theologicè, hoc est, licitus, nego: vel aliter: Iustus iustitia non reprobatà à jure ad validitatem translationis domini, concedo: iustitia sumpta Theologicè, nego: igitur, ut dominium transferatur, solum requiritur titulus, cui jus non resistat, ex §. *Per traditionem. Instit. de Rerum divis. & leg. Traditionibus, Cod. de Pactis*, ut non resistat contractui metu celebrato: non verò requiritur, quod sit iustus, sumpta iustitia pro carentia omnis peccati: nam plures contractus sunt, in quibus apud omnes verè transferatur dominium, licet illicitè, & inique se gerat, qui illud transfert: ut patet in eo, qui rem promittit vendere Cajo, & antequam eam ipsi tradat, vendit eandem rem, & illam tradit Titio, atque etiam in eo, qui in fraudem creditorum rem alienat, & sic de aliis. Ad secundum primum responderi potest, juxta pro-

babilem sententiam, negando majorem: Nam usurarius dominium usurarium acquirit præsertim si illas propriis nummis immiscet: argumento ex *leg. Quoties, ff. de Solut.* Secundo, & melius, nego consequentiam: discriminis ratio est: quia titulus, nempe contractus usurarius, non modo illicitus, sed invalidus est, cum non dentur usuræ, nisi præcisè ex mutuo, quod jure naturæ iniquum est; cæterum contractus meticulousus, cum inducat, & ferat secum æqualitatem rei, pro re, sive pro pretio, non est natura sua invalidus.

64. Objic. 9. Si quis metu contrahens, rem ab emptore auferret, secluso scandalo, non peccaret: ergo quia accipiens non habet dominium illius. Secundo: Licet res ex metu vendita transeat ad tertium possessorem, habet venditor jus ad illam recuperandam: ex *leg. Si cum exceptione, §. In hac actione, ff. de eo quod metus causa*: ergo metum patiens habet actionem vindicativam: sed hæc non conceditur, nisi vero domino: ergo metum patiens est verus dominus, non verò metum inferens. Ad argumentum distingo consequens: ergo accipiens non habet dominium firmum, & irrevocabile, concedo: infirmum, & revocabile, nego: sic etiam, ille, cui res promissa est, & non dum tra-

ditata, potest illam capere, dummodo absit scandalum, & creditor potest occultè sibi compensare in casibus, in quibus licita est compensatio: & tamen, tam promittens rem, quam debitor sunt veri domini, dum res est apud illos: ita etiam evenit in nostro casu. Ad secundum distingo primam consequens: ergo habet actionem strictè vindicativam, nego: latè talem, concedo: ut patet in exemplis proxime allegatis.

65. Instabis. Si emptor esset dominus rei, transferret dominium in alium emptorem: sed hoc juxta solutionem non transferret: ergo emptor non esset verè dominus. Probatur minor: Juxta solutionem, venditor potest auferre rem à tertio possessore: sed si tertius possessor, nempe, qui emittit rem ab emptore inferente metum, esset verus dominus rei venditæ, non posset vendens ex metu rem ab illo auferre: ergo, &c. Urgetur. Qui rem non potest, aut destruere, aut alienare, non habet dominium rei: sed qui metum incutit, non potest destruere, aut alienare rem metu extortam: ergo non est illius dominus. Perurgetur. Qui rem metu extorquet, est reus furti, & rapinæ: sed fur non acquirit dominium rei furatæ: ergo nec metum inferens rei per metum extortæ.

66. Ad argumentum, distinguo majorem: transferret dominium, quod habet, nempe infirmum, & revocabile, concedo: firmum dominium, quam est illud, quod habet, nego: vel aliter: transferret dominium cum eodem vicio, eum quo ille habet tale dominium, concedo: sine tali vicio, nego: cum nemo plus juris in alium transferre possit, quam illud, quod ipse habet: ex *leg. Nemo plus, ff. de Reg. juris*: idèd possidens rem ex metu, solum transfert dominium debile, & infirmum, quale ipse habet. Ad inferentiam, nego absolute majorem: cujus falsitas evidenter patet in possidente Majoratum: qui est verus dominus illius, & tamen nequit illum aut destruere, aut alienare. Vel illam distinguo: non habet dominium plenum, expeditum, & firmum, concedo: impeditum, infirmum, & non omnino plenum, nego. Ad perurgentiam, nego absolute majorem. Patet ejus falsitas, ex *leg. Si cum exceptione, §. Vi, ff. Huius*, ubi dicitur: *Qui vim intulit, cum possessionem à me sit consequutus, fur non est*. Ubi rationem reddit textus: nimirum, quia rem ex voluntate veri domini accepit.

67. Instas: Si transferatur dominium in inferentem metum, res erit sua, illius, qui metum

tum intulit, & non erit sua metum passus: sed nullus potest capere rem non suam: ergo metum passus, non potest capere rem: sed hoc est falsum: ergo quia nullum dominium transfudit. Urgetur aliter: extorqueus consensus est obligatus ad restituendam rem: sed, si in illam transferretur dominium, est deobligatus ad illam restituendam, cum eo quod habeat dominium, habet iustum titulum ad retinendam rem: ergo implicat, quod transferatur dominium. Ad instantiam distinguo majorem: res erit sua sicut firma, & irrevocabili, nego: sicutate rescindibili, & revocabili, concedo: & distinguo minor. nemo potest capere rem nullo modo suam, concedo: aliquo modo suam, nego: ut patet in debitorum, & creditorum: penes quos datur simul, titulus retinendi in uno, & exigendi in alio rem debitam. Uterius non implicat circa eandem rem dari diversa jura, ad illam retinendam, & alienandam: qui enim promisit rem precario dare, tenetur ratione contractus eam tradere, & traditam potest alienare, dominium, quod non alienavit: insuper, qui juravit solvere usuras, tenetur solvere, & solutas potest statim repetere: ex quo patet ad argumentum.

68. Objic. 10. Si metum

inducens dominium acquireret, reportaret commodum ex sua iniquitate: sed hoc natura ipsa non permittit: ergo talis contractus est nullus jure naturæ. Secundò: Non minor injuria est, cogere aliquem, ut matrimonio inear, quam ut bona sua omnia vendat; imò graviora damna ex hoc, quam ex matrimonio sequi possunt: atqui per nos matrimonium metu gravinitum est nullum jure naturæ: ergo multo magis venditio omnium bonorum: Idem argumentum fieri potest in aliis contractibus. Resp. ad argumentum distinguendo majorem: reportaret commodum, quod in re tale sit, nego: quod in re nullum esset, concedo: cum ergo metum incutiens, teneatur in conscientia contractum rescindere, & rem cum fructibus metum patienti restituere, in rigore commodum nullum ex iniquitate sua reportare, dici possit. Ad secundum, nego majorem: quia, quantumvis gravia damna ex venditione emergant, omnia possunt reparari per rescissionem contractus: damna verò illata ex matrimonio coacto irreparabilia omnino sunt.

69. Objic. 11. Pro contractibus lucrativis: ex leg. Donationes, ff. de Donat. ibi: Donat aliquis ea mente, ut statim velit accipientis fieri, & in nullo

68.

casu ad se reverti: & tantum, ut liberalitatem, & munificentiam exerceat, hæc verè donatio est. Sed qui metu donat, non vult, ut in nullo casu ad se revertatur res donata: ergo non est in re donatio. Confirmatur: Donatio inter vivos est proflus irrevocabilis: sed donatio metu facta non est irrevocabilis: ergo non est vera donatio. Roboratur: Contractus lucrativi natura sua petunt, quod sint penitus spontanei: sed quod metu sit penitus spontaneum non est: ergo tales contractus metu iniiti jure naturæ non tenent.

70. Ad argumentum resp. distinguendo verba legis: Donat, &c. donatione perfectissima, concedo: donatione omni, nego: Lex solum loquitur de donatione perfectissima, non verò de omni omnino donatione: nam donatio antidorabis, non fit unice, ut liberalitas exerceatur, sed ob gratitudinem. Ad confirmationem, distinguo major. donatio spontanea inter vivos est irrevocabilis, concedo: metu extorta, nego: donatio omnino spontanea, & in qua non intervenit injuria, est irrevocabilis: unde ad roborationem, nego majorem universaliter loquendo.

71. Objic. 12. contra primam partem quartæ conclusionis: leg. Si mulier 21. §. Si dos,

ff. de Eo quod metus causa, ibi: Si dos metu promissa sit, non putos nisi obligationem, nec talem promissionem dotis ullam esse. Secundò, ex leg. 1. Cod. de Rescindenda venditione, ibi: Si Pater tuus per vim coactus domum vendiderit, ratum non habebitur; mala fidei enim emptio irrita est. Tertiò, ex leg. Qui in aliena, §. Celsus, ff. de Acquirend. vel admittenda hered. ibi: Qui metu verborum, vel aliquo timore coactus, fallens adierit hereditatem, sive liber sit, heredem non fieri placet, sive servus sit, dominum heredem non facere: ergo contractus metu gravi iniiti sunt statim nulli jure positivo.

72. Resp. primò generaliter ad omnes has objectas leges, & ad quascumque alias postea solvendas, & si forte sint alie: quod cum textus pro nobis allegati, & expensis, adeò perspicui sint, & præsertim, §. Si metu coactus, Inst. de Exceptionibus, ne manifesta antinomia detur, dicendum est: vel loqui de nullitate inducenda à Judice, vel correctas esse per novissimum jus institutorum: nam, ut pro explosato est in jure, semper debemus stare noviori decisionis: & cum decisio Justiniani sit ex una parte adeò clara, & ex alia universalis omnem contractum, qui sub stipulatione potest cadere, comprehendens, & statuens

69.

*jura civili, tenere, facendam esse, ceteras leges, aut de irritatione facienda loqui, aut correctas esse: quare distinguo consequens: ergo contractus metu gravi initus, est statim nullus, attentio jure antiquo, transeat: attentio jure novo, nego: sed ne rampere potius difficultatis nodum, aut scdam declinare potius, quam solvere, & retundere videamur, respondeo distindere, & electe ad omnes leges, distinguoque primam partem legis *Si quis: non puto nassi obligationem stabilem, & firmam, concedo: neque infirmam, & revocabilem, nego: & distinguo secundam partem: nec talem promissionem dotis ullam esse post sententiam Prætoris, concedo: in se, & ante illam, nego. Ad legem 1. Cod. de Rescind. conditione: distingo etiam verba legis, *male fidei emptio irrita est, prout subest rescissioni, & Prætoris sententia, concedo: in se, nego: solutio liquet ex verbis ipsius legis: ait enim lex: Si Pater tuus, per vim coactus domum vendidit, ratum non habebitur: ergo lex loquitur de futura irritatione, & à Prætoris inducenda. Hoc ipsius apertius conilat ex verbis subsequentibus, ibi: Aditum itaque nomine tuo Prætoris Provincia auctoritatem suam interponet, maxime cum paratum te proponas, quidquid pretii nomine illatum***

est, emptiori refundere. Hæc lex: ubi evidenter interpretationem nostram stabilit.

73 Ad tertium resp. textum nihil contra nos continere; imò, si bene perpendatur, ad rem non esse; nam lex manifeste loquitur pro casu, in quo nullus in re consensus exitit; sed fictio, & simulatio consensus. Ait enim textus: *Vel timore coactus fallens adiecit hereditatem: ergo non consensit, sed simulavit se velle.* Conclusio autem nostra dum verus consensus intercedit, teneri, valere contractum.

74 Objic. 13. leg. 3. tit. 52 part. 5. ibi: *Fuerza, ni premia no debe ser fecha à ninguno de vender; y si alguno la fiziese à miedo, no valdrá.* Insuper leg. 28. tit. 11. part. 5. ibi: *Por miedo, ò por verguenza, ò por engaño, que fiziesse, promitiendo un bono: à otro de dar, ò de fazer alguna cosa, maguer se obligue à cierta pena, jurando de cumplir lo que promete; ò dezimos, que no es tenuto de cumplir lo prometido, ni de pechar la pena: ergo saltem, inspecto jure nostro municipali, nullus est contractus meticulousus. Resp. ad primam legem, clarè loqui de nullitate inducenda, ut evincitur ex illo: *no valdrá.* Quod ad irratione faciendam refertur; & confirmatur solutio ex lege 56. ibidem, ubi deciditur: *Por miedo, ò por fuerza,**

*fuerza, comprando, ò vendiendo, no debe valer; antes dezimos, que debe ser desfecha la compra: ergo ex injuncto legis emptio est rescindenda. Ad secundam legem respondeo cum Gregor. Lopez, distinguendo legem, *no es tenuto: cum effectu, & permanenter, concedo: nullo modo, nec ad tempus, nec obligatione rescindibili, nego: licet enim maneat obligatus, & teneatur adimplere contractum; quia tamen ob injuriam quam perpeffus fuit, potest contractum rescindere, idè absolute dicitur, non teneri.**

75 Objic. 14. cap. Si quandoque 15. quest. 6. ubi scriptura per metum extorta à Sacerdotibus, declaratur nulla: ait enim textus: *Aut nullum prejudicium, vel nocumentum valere censuimus.* Secundo, ex cap. *Pervenit de jure jurando*, ibi: *Pervenit ad nos Laudicensem Episcopum rebus suis spoliatum, & jurare compulsum, quod non repeteret ablata; cognita igitur contumelia, valde doluimus, asserentes, ipsum Episcopum nullius Sacramenti vinculis super hoc posse conftringi, quem tamen absolvimus, quia nefandissima coactione juravit: ergo saltem Jure Canonico est omnino, & illico irritum quidquid metu fit.*

76 Ad primum resp. textum extra questionem esse; nam

illa scriptura continebat confessionem falsam debiti, aut criminis; & idè jure merito decidit Pontifex, neutiquam posse nocere Sacerdotibus illis: undè liquet, quod nihil ad contractus ex illo inferatur. Ad secundum resp. primò, distinguendo verba textus: *Nullius juramenti vinculis posse confringi, firmiter, & permanenter, concedo: revocabiliter per relaxationem, nego: solutio deducitur ex verbis ultimis: nempe, quem tamen absolvimus: ergo erat obligatus. Secundo respondeo cum Glossæ bona illa, quibus spoliatus erat Episcopus, non fuisse sua ipsius Episcopi, sed sua Ecclesiæ; dicebantur autem Episcopi esse, quia Ecclesiæ præerat ipse; cum igitur Episcopus constitutus in libertate teneatur, recuperare bona Ecclesiæ desperdita, idè juramentum non recuperandi, erat de re illicita, ac proinde non erat obligatorium. Solutio roboratur, ex eo, quod, ut constat ex cap. *Si verò*, & ex cap. *Verum*, & variis legibus, quas supra dedimus, juramentum per metum extortum valet, est postea sic relaxandum: ergo eo præcisè, quod juramentum Episcopi Laudicensis fuisset per metum extortum, non est irritum nullum.*

(*)